

DE OMGEVINGSJURIST

MAAKT JE BESTEMMINGSPLAN MILIEU-PROOF

**onderbouwing spuitzone
inzake appartementen locatie
Bosscheweg 57 te Berkel-Enschot**

DE OMGEVINGSJURIST

Postbus 24037
3007 DB Rotterdam

T: 010 – 320 0759

WWW.OMGEVINGSJURIST.NL
INFO@OMGEVINGSJURIST.NL

DE OMGEVINGSJURIST

MAAKT JE BESTEMMINGSPLAN MILIEU-PROOF

Wie is mr. Marian Harberink?

mr. Marian Harberink is gespecialiseerd in de juridische doorwerking van milieu in het bestemmingsplan. Eén van haar specialisaties is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op open teelten en de hierbij behorende zonering (spuitzones) en afstanden tot woningen. Ze adviseert met name gemeenten, adviesbureaus, projectontwikkelaars en boomkwekers over dit onderwerp.

Naast veel praktijkervaring heeft ze hierover gepubliceerd in de juridische vakbladen Milieu & Recht (*'Intensief gewasbeschermingsmiddelengebruik bij open teelten', M en R 2011/38*) en Bulletin RO totaal (*'Spuitzones van boomgaarden en een goede ruimtelijke ordening' BROU 2010, nr. 6*) en het vaktijdschrift De Boomkwekerij (*'Let op de spuitzone rond boomkwekerijpercelen', 27 mei 2011*).

Ze heeft onder meer onderbouwingen gemaakt voor de gemeenten Overbetuwe, Houten, Utrecht, Veldhoven, Wijk bij Duurstede, Tilburg, Rheden, Uden en voor makelaars, projectontwikkelaars, kwekerijen en particulieren.

Lemmens Beheer B.V.
t.a.v. mevr. drs. E.C.P.M. Lemmens
Ringbaan Oost 493
5017 AB TILBURG

ONDERBOUWING SPUITZONE

1. Aanleiding

Op basis van de gegevens die ik heb ontvangen, bent u voornemens om appartementen te realiseren op de locatie Bosscheweg 57 te Berkel-Enschot (kadastraal aangeduid als: gem. Berkel, sectie D, no. 2583 en 2551). Ten zuiden van het plangebied van de beoogde appartementen liggen agrarische percelen met bometeelt.

Om planologisch-juridisch te kunnen meewerken aan het bouwplan, is het nodig dat met het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan wordt aangetoond dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening in de zin van de Wro. Voor de locatie van de agrarische percelen geldt het bestemmingsplan "Buitengebied De Voorste Stroom" en de gronden hebben hier de bestemming 'Agrarisch'. Ingevolge artikel 3.1 van de planregels is op voornoemde locatie bometeelt toegestaan. Vanwege deze bepaling in het bestemmingsplan kunnen spuitzones van bometeelt in juridische zin een rol spelen. In het onderstaande wordt gemotiveerd aangegeven welke oplossing hier voorhanden is.

2.1 Spuitzones en gevoelige functies

Er gelden in Nederland geen wettelijke bepalingen over minimaal aan te houden afstanden tussen gronden waarop gewassen in de open lucht worden geteeld en nabij gelegen, voor gewasbeschermingsmiddelen gevoelige objecten, zoals woningen¹. Vanwege mogelijk vrijkomende drift (verwaaiing van spuitvloeistof) bij het bespuiten van (fruit)bomen wordt in de bestemmingsplanpraktijk meestal een afstand van 50 meter aangehouden tussen een boomgaard en een gevoelige bestemming. Dit is een in de praktijk gegroeide vuistregel.

Gevoelige functies zijn plaatsen waar regelmatig en voor een groot gedeelte van de dag, mensen verblijven of samenkomen. Een appartementengebouw met bijbehorende tuin kan als zodanig worden aangemerkt. Bij de afstand van 50 meter wordt ervan uitgegaan dat enerzijds de bedrijfsvoering van de fruitteeler niet wordt belemmerd en anderzijds dat er geen nadelige effecten optreden voor de gezondheid van omwonenden. De 50 meter afstand is echter een indicatieve afstand en hangt onder meer af van het soort teelt ter plaatse. De aanwezigheid van drift in bijvoorbeeld de fruitteelt (fruitboomgaarden) is door de aard van de bespuiting en de gebruikte, meer giftiger gewasbeschermingsmiddelen hoger dan in de bometeelt. Voor het betrokken bestuursorgaan bestaat zowel bij toepassing als afwijking van deze afstand een onderzoeksplicht². Een kortere afstand is derhalve mogelijk, mits voorzien van een deugdelijke motivering³.

¹ ABRS 22 juli 2009, nr. 200806481/1/R2.

² Artikel 3:2 juncto artikel 3:4 Awb en artikel 3.1.6 Bro en ABRS 31 augustus 2011, no. 200909137/1/R3, ABRS 18 mei 2011, no. 201001510/1/R1.

³ ABRS 25 april 2012, no. 201108990/1/R3, r.o.2.7.1

2.2 Beschrijving omgeving

De beoogde appartementenlocatie ligt aan de Bosscheweg 57 in Berkel-Enschot. Deze locatie betreft thans een kantorenpark. Op de naastgelegen percelen aan de Bosscheweg zijn burgerwoningen gesitueerd. De omgeving van de Bosscheweg kan worden gekenmerkt als een dorpse omgeving met een hoogwaardig, exclusief karakter vanwege de grote woonpercelen en het groen. Ten zuiden van de beoogde woningbouwlocatie liggen agrarische percelen met bomen- en boomteelt.

Afbeelding 1: luchtfoto impressie omgeving van beoogde appartementenlocatie (nabij rode pijl)

De locatie van de agrarische percelen met bomen- en boomteelt staat kadastraal bekend als: gemeente Berkel, sectie D, nrs. 2552 en 2550. De beoogde locatie voor de appartementen staat kadastraal bekend als: gemeente Berkel, sectie D, nr. 2583 en 2551.

afbeelding 2: foto met uitzicht op voorzijde kantoorgebouw Bosscheweg 57

afbeelding 3: foto met uitzicht op achterzijde kantoorgebouw Bosscheweg 57

afbeelding 4: foto met uitzicht op kantoorgebouw Bosscheweg 57A (op rechterzijde terrein)

afbeelding 5: foto met uitzicht op kantoorgebouw Bosscheweg 57A (rode pijl) gezien vanaf de Streepstraat (ter hoogte van perceel no. 2451 met grasland)

afbeelding 6: foto met uitzicht op agrarisch perceel met bometeelt vanaf achterzijde perceel no. 2583

afbeelding 7: foto met uitzicht op groene haag zuidzijde perceel no. 2583 achter kantoorgebouw 57A

3. Onderzoek omvang spuitzone

Zoals hiervoor staat vermeld is de in de praktijk gegroeide vuistregel van 50 meter indicatief. Dat betekent dat er onder omstandigheden, bijvoorbeeld bij een andere open teelt dan fruitteelt, gemotiveerd van kan worden afgeweken. Omdat elk geval anders is, dient dit per dossier te worden onderzocht en afgewogen. Dat is maatwerk. Uit jurisprudentie van de Afdeling en onderzoek komen de volgende aandachtspunten naar voren:

1. wat wordt planologisch mogelijk gemaakt;
2. welke gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt;
3. wat zijn de effecten van de gewasbeschermingsmiddelen voor de mens bij blootstelling en het gebruik van driftreducerende middelen;
4. overheersende windrichting.

Aan de hand van bovengenoemde stappen wordt onderbouwd waarom in dit dossier een kleinere spuitzone kan worden aangehouden dan 50 meter.

Stap 1 Wat wordt planologisch mogelijk gemaakt

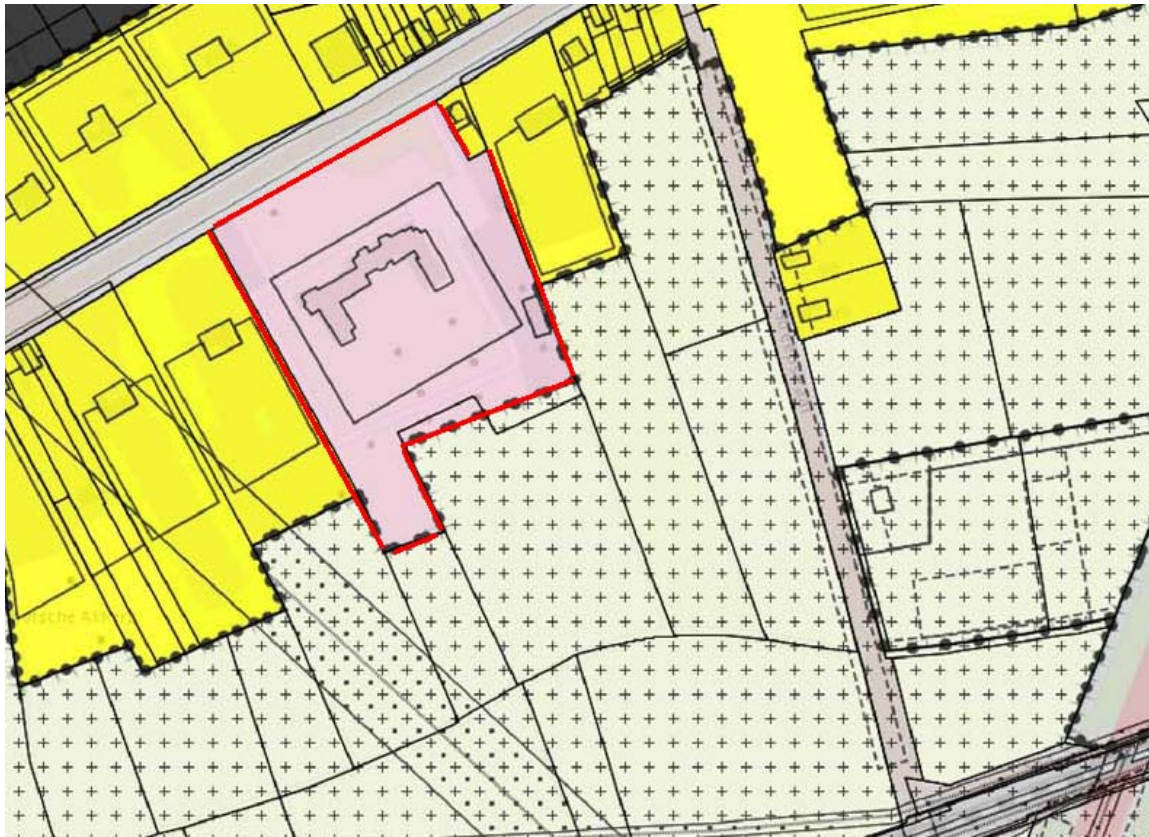
Bestemmingen beoogde appartementenlocatie en agrarische percelen met bometeelt

Op de gronden van de beoogde appartementen is het bestemmingsplan “Enschot 2008” van toepassing. De percelen hebben hierin de bestemming ‘Kantoor’. Op grond van artikel 8 van de voorschriften zijn op deze gronden al rechtstreeks voor gewasbeschermingsmiddelen gevoelige functies, zoals kantoren, tuinen, erven en groenvoorzieningen mogelijk. Gevoelige functies inzake gewasbeschermingsmiddelen zijn plaatsen en gebouwen waar voor een groot gedeelte van de dag mensen verblijven. Om de woningen te kunnen bouwen is een wijziging van de bestemming nodig naar ‘Wonen’. Qua gebruiksfunctie, in relatie tot voor gewasbeschermingsmiddelen gevoelige functies, is de afwijking van het geldende bestemmingsplan derhalve beperkt. Volledigheidshalve is een grondige toets uitgevoerd.

Op de agrarische percelen is het bestemmingsplan “Buitengebied De Voorste Stroom” van toepassing en de percelen hebben hierin de bestemming ‘Agrarisch’. Ingevolge artikel 3.1 zijn de gronden bestemd voor agrarische doeleinden, in de vorm van agrarische bodemexploitatie met bijbehorende voorzieningen.

Bij het bepalen van de afstand tussen het beoogde appartementengebouw met omliggende tuin en de agrarische percelen met bometeelt, dient te worden gekeken naar wat het bestemmingsplan in juridische zin toelaat. Indien het bestemmingsvlak bomen tot aan de perceelsgrens toelaat, dan dient te worden gemeten vanaf de perceelsgrens⁴.

⁴ ABRS 24 juli 2002, no. 200103400/1.

Afbeelding 8: uitsnede verbeelding geldend bestemmingsplan

Stap 2 Welke gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt en wanneer

Omdat op de agrarische percelen in planologisch-juridische zin bometeelt is toegestaan, is bij het onderzoek uitgegaan van gewasbeschermingsmiddelen die in de bometeelt het meest worden gebruikt. Dat is namelijk de meest representatieve situatie. In de bometeelt worden zowel onkruidbestrijdingsmiddelen (herbiciden), schimmelbestrijdingsmiddelen (fungiciden) als insectenbestrijdingsmiddelen (insecticiden) gebruikt. Dit zijn de middelen Kenbyo, Mancozeb, Captan, Admire, Decis Micro en Dimethoaat. Dit laatste middel is het meest toxisch. Om die reden wordt in dit onderzoek uitgegaan van het middel Dimethoaat. Bij gebruik van het meest giftige middel dient namelijk de grootste afstand te worden aangehouden tot een gevoelige functie. In de bometeelt wordt niet gespoten op kale bomen (zonder blad).

Stap 3 Wat zijn de effecten van de gewasbeschermingsmiddelen voor de mens bij blootstelling en het gebruik van driftreducerende middelen

Uit onderzoek van de Wageningen Universiteit⁵ (hierna: WUR) blijkt dat de gezondheidsrisico's van gewasbeschermingsmiddelen voor omwonenden met name liggen bij opname van stoffen door de huid (dermaal risico). Uit het onderzoek blijkt dat voor het middel Dimethoaat – het middel met het hoogste risico - het dermale maximale blootstellingseindpunt⁶ (=100%) niet wordt overschreden bij bespuiting op bomen met blad op een afstand van 10 m tot de laatste bomenrij.

⁵ J.C. van de Zande e.a. , *Driftblootstelling binnen 50 meter van de perceelsgrens bij bespuitingen van een boomteeltperceel*, maart 2009.

⁶ Overschrijding van dit eindpunt betekent dat de huidblootstelling van mensen tot schadelijke effecten kan leiden voor de gezondheid.

Bij het gebruik van de gewasbeschermingsmiddelen wordt uitgegaan van bespuiting met een standaard axiaalspuit en een axiaalspuit op een boomhoogte van 0-3 m respectievelijk 3-6 m. Dit zijn standaard spuitmethoden en is in het onderzoek het worst case scenario. Omdat er geen watertoevoerende sloot om de agrarische percelen ligt hoeft de teler geen driftbeperkende spuitmethoden toe te passen en geen teeltvrije zones te hanteren. Uit de schouw op locatie blijkt echter dat de boomteler teeltvrije zones hanteert van ongeveer 2,50 m. Een teeltvrije zone is een zone waarin de teler geen bomen mag telen. De bepalingen met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de open lucht staan opgenomen in het Activiteitenbesluit en zijn bedoeld om de reductie van gewasbeschermingsmiddelen in het water verder te stimuleren. In de bomenteelt worden geen middelen gebruikt op kale bomen. Om die reden is de toepassing op kale bomen niet in het onderzoek betrokken.

De afstand van de agrarische percelen, waar in planologische zin bomenteelt mogelijk is (perceelnummers 74, 73, 2550, 2552 en 2540), tot aan het plangebied van de beoogde woningen bedraagt:

- 0 m tot aan perceelnummer 74: perceel met maïs
- 0 m tot aan perceelnummer 73: perceel met maïs
- 0 m tot aan perceelnummer 2552: perceel met bomenteelt
- 0 m tot aan perceelnummer 2550: perceel met bomenteelt
- 0 m tot aan perceelnummer 2540: perceel met grasland

Voor een overzicht van de percelen wordt verwezen naar het kadastrale kaartje in de bijlage. Bij het meten is uitgegaan van de bestemmingsgrenzen van de geldende bestemmingsplannen.

afbeelding 9: foto met aan linkerkzijde perceel no. 73 (maïsteelt) en rechterzijde perceel no. 2552 (bomen)

afbeelding 10: uitzicht op perceel no. 2552 met bomen (linkerzijde) en perceel no. 2540 met grasland (rechterzijde van hek)

Stap 4 Overheersende windrichting

In verband met mogelijke verwaaiing van spuitvloeistof is de overheersende windrichting tevens van belang. De meest voorkomende windrichting in Nederland is de zuidwestelijke richting. Gezien de noordoostelijke ligging van de toekomstige appartementenlocatie ten opzichte van het perceel no. 74 zonder bometeelt (maïs) en de noordelijke ligging ten opzichte van de percelen met bomen (nrs. 2552 en 2550), zal eventuele drift hoofdzakelijk niet richting de locatie van het appartementengebouw waaien.

4. Onderzoek naar een goede ruimtelijke ordening en conclusie

Zoals eerder is vermeld dient bij de vaststelling van het bestemmingsplan te worden aangetoond dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Dit houdt in dat de bedrijfsvoering van de boomteler niet mag worden belemmerd door de beoogde appartementenlocatie en dat ter plaatse van de appartementen een aanvaardbaar leefklimaat aanwezig dient te zijn. In het onderstaande wordt gemotiveerd aangegeven waarom er sprake is van een goede ruimtelijke ordening.

Zoals beschreven onder stap 3 blijkt dat een afstand van 10 meter tussen de agrarische percelen met bometeelt en het plangebied van de beoogde appartementen toereikend is. In dat geval is er geen sprake van overschrijding van het maximale blootstellingseindpunt bij de toepassing van het meest toxische middel met toepassing van de standaard spuitmethoden. De boomteler kan zijn bedrijfsactiviteiten uitvoeren zonder dat hij in zijn bedrijfsvoering wordt beperkt. Tevens is er bij die afstand sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat ter plaatse van de beoogde appartementen. Dat is het worst case scenario.

5. Aanbevelingen voor het bestemmingsplan

Uit het onderzoek blijkt dat een afstand van 10 meter tussen een gevoelige functie, zoals tuinen en woningen, en de laatste bomenrij van een bomenteelt perceel een veilige afstand is in het kader van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Vertaald naar het bestemmingsplan betekent dit dat er vanaf het agrarische bestemmingsvlak een bufferzone van tenminste 10 meter moet worden aangehouden tot het bestemmingsvlak 'Wonen' of 'Tuin'. De afstand dient te worden gemeten vanaf de bestemmingsgrens, omdat de bomenteelt in principe in het gehele agrarische bestemmingsvlak mag plaatsvinden. In de thans geldende bestemmingsplannen grenzen de agrarische percelen en de (toekomstige) woonpercelen aan elkaar.

Geadviseerd wordt om op de bestemming 'Wonen' van perceel no. 2583 en no. 2551 een bufferzone van 10 meter aan te houden waarbinnen in juridisch-planologische zin geen gevoelige (woon) functies mogelijk kunnen worden gemaakt. Deze zone kan als bloemrijke perceelsrand worden ingericht of met bomen of ander groen aangeplant worden. Op de verbeelding (plankaart) kan deze zone worden aangeduid als 'Groen' of 'Groen-milieuzone'. Gedacht kan worden aan de volgende bijbehorende planregel: *'op de voor 'Groen' aangewezen gronden mogen geen van voor gewasbeschermingsmiddelen gevoelige (woon)functies worden gerealiseerd (of uitgeoefend)'*.

Windhagen om een terrein kunnen eventuele drift nog verder beperken. Indien voornoemde bufferzone van 10 meter wordt aangehouden is een groene windhaag niet strikt noodzakelijk. Aan de rechterzijde van perceel no. 2583 (zie afbeelding 4) en aan de zuidzijde (zie afbeelding 7) is echter reeds een groene en dichte haag aanwezig. Geadviseerd wordt om deze haag door te trekken aan de gehele zuidzijde van het perceel. Een dergelijke haag met een hoogte tussen de 2,50 en 3 m voorkomt in de regel ook klachten van toekomstige bewoners richting de bomenteler als hij spuitactiviteiten verricht. Het is in juridische zin aan te bevelen om de realisatie en instandhouding van deze groene haag via een voorwaardelijke bepaling te borgen in de planregels van het bestemmingsplan.

Aldus opgemaakt op 7 juli 2014

mr. H.H. Harberink

0 m 20 m 100 m

Voor een eensluidend uittreksel, Apeldoorn, 23 juni 2014
De bewaarder van het kadaster en de openbare registers

BERKEL
D
2583

Aan dit uittreksel kunnen geen betrouwbare maten worden ontleend.
De Dienst voor het kadaster en de openbare registers behoudt zich de intellectuele
eigendomsrechten voor, waaronder het auteursrecht en het databankenrecht.